

INTERVIEW Voormalig omroepmanager Roek Lips kiest nu voor wie hij écht wil zijn

'Het verlies van Job voelde als een reset'

Tien jaar geleden verloor Roek Lips zijn 18-jarige zoon Job. Zijn dood werd een keerpunt in het leven van de Hilversummer. Lips verliet het bestuur van de publieke omroep om uit te vinden wie hij écht wilde zijn. Nu is hij onder andere schrijver, journalist, theatermaker, spreker, adviseur, mentor en motivator. Onlangs verscheen zijn nieuwe boek 'Wie kies je om te zijn'. Een bundel gedachten en gesprekken over een verandering van tijdperk. „De dood van Job voelde als een reset. Ik moest me opnieuw gaan verhouden tot alles in het leven.”

Susanne van Velzen
s.van.velzen@mediahuis.nl

Hilversum ■ Halverwege het gesprek klappt hij enthousiast zijn laptop open. Wil graag iets laten zien. „Dit heb ik gisteren gemoniteerd, het is nog niet af hoor”, waarschuwt hij. Op het scherm verschijnt Teun Toebe. Grote bos krullen, brede lach op zijn gezicht. Zwart wit beelden van de 24-jarige student die in Utrecht in een verpleeghuis vrijwillig samenwoont met dementerenden. Daar zegt Toebe elke dag te ervaren hoe de samenleving deze mensen hun betekenis ontnemt. „We framen mensen met dementie soms als identiteitsloos. Maar ze hebben juist heel veel identiteit. Dementie is een onderdeel van het leven en het leven is een transitieproces. We zijn bang om te veranderen. Maar verandering geeft hoop.”

„Prachtig hè, Teun is een echte pionier van de nieuwe tijd.” Roek Lips (60) zit thuis in Hilversum ontspannen aan de eettafel. Voor hem ligt zijn nieuwe boek 'Wie kies je om te zijn'. Met daarin gesprekken met onder andere bestuurders, wetenschappers, kunstenaars en denkers over zinvol leven, nieuw leiderschap en een wereld die in transitie is. Het zijn gesprekken met pioniers van de nieuwe tijd die eerder ook voor de camera van Lips verschenen. Enkele videoportretten staan op zijn platform nieuwleiders.nl. Meer dan 130 personen heeft hij inmiddels gesproken. Een selectie van inzichten van meer dan vijftig ontmoetingen daarvan staat in zijn boek.

Na een carrière bij de publieke omroep, die start bij de Ikon als jeugdprogrammamaker en eindigt bij de televisiedirectie van de Raad van Bestuur van de NPO, gooit Lips een aantal jaren geleden het roer radicaal om. Het is de dood in 2011 van zijn zoon Job die hem een andere richting opstuurt.

Job is 18 als hij vermist raakt. „Hij studeerde net zeven weken aan het University College en het was traditie dat ze in de herfstvakantie een liftwedstrijd deden. Dit keer wie het eerst in duo's in San Sebastian in Spanje aankwam. Job vertrok vrijdagmiddag en zondagavond kreeg ik een berichtje: I'm there, met een dikke kus. De volgende dag belde mijn dochter, Job was gaan zwemmen in zee en vermist. Ik ben meteen in de auto gestapt.”

Had je hoop dat je zoon nog in leven zou zijn?

„Waar anderen nog hoop hadden,

voelde ik intuïtief dat het foute boel was. Ik trof in San Sebastian een ontredderde groep studenten aan. De hulpdiensten waren in het donker gestopt met zoeken. Er is nog vijf dagen lang met helikopters gezocht en gekeken of zijn lichaam ergens zou aanspoelen. Na die week ging ik naar huis, daar moest ik afwachten of hij gevonden zou worden. Na vijf weken hebben we met de Nederlands kustwacht analyses gemaakt. De kans dat Jobs lichaam nog gevonden zou worden was nihil. Hij is waarschijnlijk in sterke stroming terechtgekomen en het wordt daar meteen ongelooflijk diep.”

Ben je door de dood van je zoon een ander mens geworden?
„Niet een ander mens, ik ben wel andere dingen in het leven belangrijk gaan vinden. Zijn dood zette mij op een nieuwe manier op de grond. Het dwong me om na te denken wat nou echt belangrijk is in het leven. Wat is echt van waarde?”

Had je in de eerste vijftig jaar van je leven nooit stilgestaan bij de vragen?

„Veel dingen overkwamen me altijd. Ik werd gevraagd voor banen en dan denk je: goh leuk. Het heeft aanzien, mensen vinden het interessant, er hoort een mooi salaris bij. Ik ging er vanzelf in mee. Zo kwam ik uiteindelijk in mijn rol bij het bestuur van de publieke omroep. Een mooie functie, ik heb er met veel enthousiasme gewerkt, maar ik kwam wel steeds verder af te staan van waar ik ooit het vak voor ben ingegaan. Ik zat op een gegeven moment in een soort gouden kooi. Een druk bestaan met een agenda vol afspraken waarin je wordt geleefd. Ik ging onder meer over de verdeling van geld voor de programma's van de omroepers. Mensen die het geld niet krijgen vinden dan vaak dat je per definitie de verkeerde keuzes maakt. De functie gaf dus ook regelmatig conflicten. Er knaagde toen ook al wel iets bij mij. Maar ik luisterde nauwelijks naar dat gevoel. Vroeg me toen minder af of ik de dingen deed die het leven op dat moment van me vroeg. Door de dood van Job werd voor mij meer zichtbaar dat er iets knaagde.”

Na een aantal maanden thuis ben je teruggegaan naar de NPO. Ging dat?

„Ik merkte hoe ingewikkeld sommige mensen het vonden dat ik in die functie terugkwam. Ze moeten tegen je aan kunnen schoppen en zeggen dat je het niet goed doet, dat hoort bij de baan. Maar ineens

Boek

'Wie kies je om te zijn'
Gesprekken en gedachten over een nieuwe tijd.
Auteur Roek Lips. Uitgeverij Ambo/Anthos.
Derde druk. Prijs 12,99 euro. ISBN 9789026355998.

Wie kies je om te zijn
Gesprekken en gedachten over een nieuwe tijd
Roek Lips

zat daar ook een kwetsbare vader. Ze vonden het ongemakkelijk, er ontstond een soort kramp. Toen was het voor mij een optelsom. De dood van Job en het was ook na al die jaren tijd om ruimte te maken voor een ander.”

Was dat het begin van je echte sabbatical en uiteindelijke wending in je leven?

„Ja maar dat wist ik toen nog niet. Ik zou een paar weken gaan uitzoeken wat ik nou echt wilde. Even mijn hoofd helemaal rustig en stil krijgen. Maar daar had ik meer tijd voor nodig dan ik had verwacht. Die paar weken werden een jaar. Ik ben veel gaan wandelen, boeken lezen, schrijven en afspreken met oude vrienden. De tijd vloog door mijn vingers. Na dat jaar belde Alexander Klöpping, die kende ik nog uit mijn omroeptijd. Hij was Blendle en de Universiteit van Nederland aan het oprichten en zocht een soort mentor. Ik ben met hem mee gaan denken. Later volgden ook verzoeken van ziekenhuizen, onderwijsinstellingen, ministeries en goede doelen om mee te denken over strategische ontwikkelingen, cultuur en leiderschap. Ik adviseerde het Betaald Voetbal, KPN en de Belgische omroep VRT. Erg leerzaam om op die verschillende plekken in contact te komen met veel verschillende mensen. En in die tijd begon me ook de verwarring op te vallen in die bestuurskamers. Ik dacht dat die verwarring vooral bij de publieke omroep bestond door de komst van de Netflixen en Youtubes.”

Wat voor verwarring zag je bij die grote organisaties?

„Het viel me op dat het overgrote deel van de verandertrajecten mis-

lukten. Ik merkte de groeiende verwarring rond begrippen als autoriteit en verantwoordelijkheid. Of er werd bijvoorbeeld van Hogerhand opgedragen dat er zelfsturend gewerkt moest gaan worden. Maar als ik vroeg wat ze daar precies mee bedoelden werd het nogal eens stil. Veel mensen in de organisatie raken dan in verwarring en worden onzeker van de plotselinge vrijheid. De verwarring zie je ook terug in het hoge percentage burn-outs waar niet de vinger op de oorzaak gelegd kan worden. Net als in de grote hoeveelheid mensen die liever ander werk zouden doen als je vraagt naar hun droombaan. En geen antwoorden op de dreigende personeelstekorten. Veel mensen, ook buiten organisaties zijn hun kompas kwijt. Het gevoel dat je in een donker bos loopt en niet weet waar de uitgang is. Ik was er denk ik extra gevoelig voor omdat ik die verwarring en onrust heel sterk herkende uit de periode dat Job verdronken is. Ik realiseerde me door zijn dood dat ik me helemaal opnieuw moest gaan verhouden tot alles in het leven. Alle woorden kregen een nieuwe betekenis. Een soort reset, zo voelde het.”

Roek Lips stuit in die periode op een mooi zinnetje: 'We zitten niet in een tijdperk van verandering, maar in een verandering van tijdperk'. „Prachtig, maar de oude journalist in mij kwam ook meteen naar boven. Klopt het wel? Heeft niet iedere generatie het idee dat ze in een kanteltijd zit? Maar later dacht ik: stel dat het wél klopt en we daadwerkelijk in een verandering van tijdperk zitten. Wat vraagt dat dan van ons en van persoonlijk leiderschap? Ik vond dat een intrigerende vraag. Die misschien antwoord kon geven op de verwarring en onrust die ik zag.”

De Hilversummer wil graag een mooi en goed gesprek voeren met iemand over het thema en wordt op het spoor gezet van - de inmiddels overleden - hoogleraar Business Spiritualiteit Paul de Blot. Met 94 jaar dan nog steeds een actieve hoogleraar van Nederland. „Vraag me niet waarom maar ik had tijdens mijn afspraak met hem een nieuw fototoestel in mijn tas zitten dat ook video's kan maken. Het was zo'n mooi gesprek dat ik na tien minuten vroeg of ik het mocht filmen.”

Wat trof je zo in het gesprek met Paul de Blot?

„Het ging meteen over de essentie van het leven. Een gesprek ontdaan van alle franje en gedoe. Een echt gesprek. Zijn woorden bleven nog

Roek Lips verloor in 2011 zijn zoon Job en besloot uit te gaan zoeken wat hij nou echt wil in het leven.

FOTO RUUD POS

dagen met me meelopen. Lange tijd heb ik het laten liggen tot een vriend zei: je hebt het zo vaak over dat gesprek, laat eens zien. Hij vond dat ik er iets mee moest doen. Ik heb een fragment van het gesprek online gezet en dat ging viraal. En nu is het een volledig uit de hand gelopen project. Ik heb inmiddels meer dan 130 mensen gesproken. Jong en oud en uit allerlei hoeken. In die gesprekken ga ik niet zozeer op zoek naar meningen maar naar zoveel mogelijk verschillende inzichten die ons

kunnen helpen met deze kanteltijd om te gaan. We zijn tegenwoordig chronisch kritisch, leven in een tijd van allemaal meningen. En roepen vooral wat niet goed is. Dat werkt verlamdend. Net als het zoeken van schuldigen of je steeds afvragen 'waarom?'. Dan kom je niet verder. Dat heb ik geleerd in de tijd dat mijn zoon overleed. Had ik de strandwacht de schuld moeten geven of de kustwacht? In deze tijd van onzekerheid is de vraag belangrijk hoe jij met die onzekerheid omgaat en hoe je daar een

nieuwe betekenis aan geeft.”

Wie gaf je de mooiste inzichten?

„Ieder gesprek verrast me. Als je je openstelt, stelt niemand je teleur. Ik hoor altijd interessante dingen. Louis van Gaal luistert echt en ziet daardoor de mens achter de mens. Dirigent Reinbert de Leeuw vertelde me over het hoogste dat je kunt bereiken in de muziek. Dat is voor hem het moment dat er geen partituur meer is, geen publiek, geen orkest en geen ego, maar alleen nog maar muziek. Schitterend.

Maar ik vond het ook bijzonder om door de ogen van sterrenkundige Vincent Icke naar ons menszijn te kijken. En in dat gesprek erachter te komen hoe fundamenteel een relatie is. Dat zit ingebakken in de manier waarop we natuurkundig zijn samengesteld. Van zulke gesprekken geniet ik nog dagen na. Al die perspectieven probeer ik nu met elkaar te verbinden en daar ga ik weer over in gesprek. Dat is de essentie van wat ik nu doe. Ik heb geen afspraken meer, maar echte ontmoetingen.”

Paspoort

Roek Lips (19 november 1961) is een veelzijdig persoon. Hij is schrijver, journalist, theatermaker, mentor, adviseur en motivator.

Hij werkte ruim dertig jaar bij de publieke omroep. Begon als programmamaker bij jongerenprogramma's bij de Ikon, werkte bij de Vara voor onder andere Sonja Barend en stond bij de NCRV aan de wieg van Willem Wever, Taxi, De Rijdende Rechter en veel andere programma's. In 2005 kwam hij in de rol van netmanager in de raad van bestuur van de NPO waar hij tot 2014 verantwoordelijk was voor de televisieprogrammering.

Na het verlies van zijn zoon Job geeft hij zijn leven een andere wending. Hij start gesprekken met bestuurders, wetenschappers, kunstenaars en denkers over zinvol leven, nieuw leiderschap en in transitie zijn. Deze interviews met pioniers van de nieuwe tijd zijn te zien op zijn platform www.nieuweleiders.nl. In dagblad Trouw publiceert hij een selectie van zijn gesprekken. Ook staat hij in het theater met lezingen en geeft hij masterclasses en inspiratiesessies bij bedrijven en organisaties. Onlangs verscheen zijn nieuwste boek 'Wie kies je om te zijn', een bundel van gedachten en de gesprekken die hij voerde.

Lips zat op de Sociale Academie, studeerde psychologie in Antwerpen en bedrijfskunde (MBA) op Nyenrode. Hij woont in Hilversum, is getrouwd en heeft vier kinderen.